

Fietsroute Riel tijdens WO II (ca. 20 km)

aangeboden door de Bond van Wapenbroeders, Afdeling Midden-Brabant

Start: Heemerf 'De Schutsboom' aan de Nieuwe Rielseweg in Goirle.
Op zaterdagmorgen is het museum geopend.

1. Verlaat het Heemerf en sla rechts af, richting Molenpark
2. Bij kruising met de Van Malsenstraat, Links af (Den Ouden Heertgang)
3. Vervolg de weg langs de Hoogeindseweg tot de kruising Hoogeindseweg, Wittendijk en Eikenlaan.
4. Steek de Hoogeindseweg over en ga verder via de Eikenlaan.
5. Volg vlak voor de Acasialaan het fietspad en rij via het tunneltje over de Rielsedijk naar Riel.
6. Stop bij het bruggetje.

Johannes Karl (Heinz) Game Johannes woonde in Tilburg en op 24 oktober 1944 was hij samen met zijn zwager naar Riel gegaan om bij de boeren wat extra voedsel te bemachtigen. Zij werden overvallen door een geallieerde beschieting, waarbij Johannes is omgekomen. Overbrenging van zijn lichaam naar Tilburg was gezien de tijdsomstandigheden, niet mogelijk. Hij werd begraven op het kerkhof van de RK parochie H. Antonius Abt te Riel. Het graf is nog steeds aanwezig. Johannes was 19 jaar oud.

7. Rij Riel in en sla voor de school, rechts af de Vonderstraat in.
8. Sla bij het Oranjeplein Links af en ga de Julianastraat in.
9. Neem de 1ste weg Links (Beatrixstraat).
10. Stop op de hoek Beatrixstraat – Dorpstraat. In de voortuin van het huis Dorpstraat 34 staat het standbeeld van 'De Goede Duitser'.

Op vrijdag 6 oktober 1944 trilde het dorp Goirle. Geallieerden en Duitsers leveren slag. Op het erf aan de St. Jacobsbaan spelen Toos (5) en Jantje Kilsdonk (4) **Karl-Heinz Rosch** en zijn kameraden rennen de boerderij uit, op weg naar hun kanon. Op het erf zien ze de kinderen. Iedereen holt verder, behalve Karl-Heinz. Hij pakt Toos en Jantje onder zijn arm en snelt naar de kelder. waar hij de kinderen met hun moeder herenigt. Even later holt Karl-Heinz weer naar buiten. Maar Karl-Heinz wordt dodelijk geraakt door een mortiergranaat. Hij is achttien jaar en drie dagen oud. Op het erf van boer Vermeer krijgt hij een veldgraf.

Nog jarenlang hangen flarden van zijn kleren hoog in de takken van een boom. in 1948 vindt de herbegravenis plaats op de Duitse militaire begraafplaats in Ysselsteyn.

Vele jaren later werd in Goirle geopperd dat er voor deze 'Goede Duitser' een standbeeld moest komen. In 2008 was het standbeeld, gemaakt door Riet van de Louw-van Boxtel, klaar. Plaatsing in de openbare ruimte in Goirle riep echter verzet op en ging niet door. Leo Vermeer, die destijds het veldgraf van Karl-Heinz Rosch had onderhouden, liet het standbeeld in zijn voortuin in Riel

plaatsen. Op de plaquette staat: 'Dit beeld is een eerbetoon aan hem en allen die het goede doen in kwade tijden.'

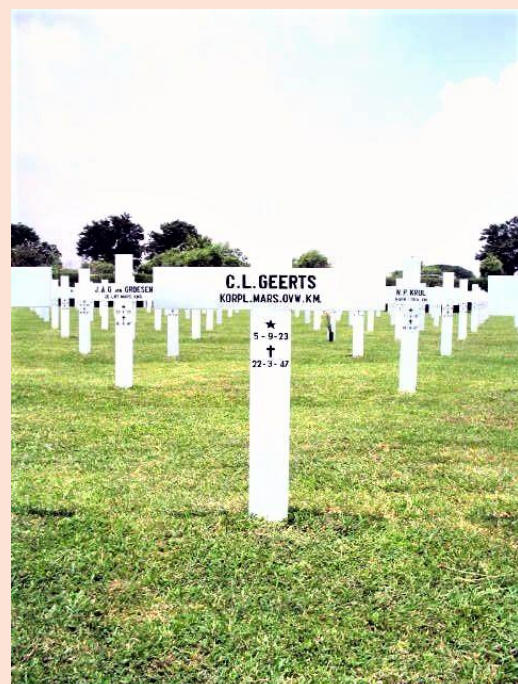
11. Sla links af over de Dorpstraat naar de kerk.
12. Stop bij de kerk.

Op 13 oktober 1944 werd de kerk in Riel getroffen door een granaat. **Godefridus Brouwers** werd door granaatscherven dodelijk getroffen. Godefridus was getrouwd met Anna C. Deliën uit Goirle (1873 - 1941). Uit het huwelijk werden 9 kinderen geboren. Hij was melkslijter van beroep en woonde op het adres Zandeind, B. 181

Op het kerkhof (naast de kerk) staat het oorlogsmonument. Bovenaan staat de tekst: "In den Vaderland Getrouw"
Onderaan staan 2 namen t.w. L.C. Geerts 1923–1947 en L.H. Graat 1925-1946.

Cornelis Ludovicus Geerts is op 23 jarige leeftijd gesneuveld in Voormalig Nederlands-Indië. Hij is begraven op het Nederlandse Ereveld Kembang Kuning in Soerabaja.

13. Ga verder via de Kerkstraat en de Alphenseweg.

14. Steek het Bels Lijntje over en stop bij het huis Brakel 10 (rechts van de weg).

Albertus was een zoon van Joannes C. **van Roestel** (1876-1962), landbouwer, en Maria Vughts (1876-1958). Het gezin bestond uit man, vrouw en 9 kinderen en woonde in Riel op het adres B.10. De pastoor schreef in zijn Liber Memorialis op 15 mei 1942 door een noodlottig ongeval, explosie van een granaat plotseling overleden Albertus W. van Roestel.

Ook **Frans Timmermans** (90) weet het nog: Door de jeugd werden niet-ontploffte brandbommen mee naar huis genomen. Als deze bommen tegen een boom werden gegooid begonnen ze branden. Albert probeerde dit thuis ook maar toen hij het vuur wilde doven ontplofte de bom en werd Albert op slag gedood.

Het proces-verbaal, opgemaakt door de gemeentesecretaris C.J. Baeten op 16 mei 1942 geeft dezelfde lezing:

*Een jongeman, genaamd **Albert W.M. van Roestel**, oud 16 jaar, wonende Brakel B 10 te Riel N-Br. had blijkbaar reeds enige tijd een projectiel in zijn bezit. Hedenavond heeft hij hiermede tegen een boom gegooid. Daarna is het projectiel gaan branden en heeft hij getracht het vuur te doven, Daarna volgde een ontploffing. De jongen werd zwaar gewond en is enige tijd later overleden.*

15. Een eind verder richting Alphen stond in de oorlog een huis met adres Brakel 16. Hier gebeurde het volgende:

Op 20 oktober 1943: om ca. 1 uur in de namiddag vielen bommen, die bestemd waren voor het vliegveld Gilze-Rijen in en rond het gehucht Brakel bij Riel. De ravage is erg groot: zes boerderijen werden geheel vernietigd, twee boerderijen zwaar beschadigd en 18 woningen kregen glas- en dakschade. Twee inwoners werden bij dit bombardement gedood:

Joanna Maria Bekkers-Aerts, 47 jaar oud en Maria Cornelia Schellekens-van Gorp, 68 jaar.

Twee dagen later werd onder de puinhopen het lichaam gevonden van **Johanna Maria Jeanson-Spapens**, 47 jaar oud. Zij was geboren in Goirle en afkomstig uit Tilburg.

De pastoor van de parochie schreef in zijn Liber Memorialis:

20.oktober 1943 bombardement van Engelsch-Amerikaanschen vliegtuigen in den

namiddag omstreeks 2.30 uur. Ca. 160 bommen werden afgeworpen. Vooral de wijk Brakel ernstig getroffen. Grootte materiële schade aan huizen en boerderijen. Drie personen, drie vrouwen doodelijk gewond en direct gedood of kort daarna overleden: Jo. Bekkers-Aerts, Riel. M. Corn. Schellekens-van Gorp, Riel. M. Jeanson-Spapens, Tilburg

Joanna Bekker-Aerts met haar 4 kinderen

16. Steek bij nr. 10 de weg over en fiets terug naar het Bels Lijntje.

17. Steek het Bels Lijntje over en stop daarna.

Op 11 mei 1940 treffen bommen het spoorwachtershuisje bij de overweg Looien/Brakel. Er zijn 2 slachtoffers:

- Henrica van den Abbeelen, 45 jaar uit Riel. Zij overlijdt op 18 mei 1940.
- **Petrus, Wilhelmus Mutsaers**, 17 jaar en woonachtig Bakertand 5 in Goirle.

Hij werkte als boerenknecht in Riel. Er viel een bom op het spoorweghuisje bij de overgang aan de Looien in Riel. Petrus was op het land aan het werken toen hij getroffen werd door rondvliegende bomscherven.

18. Vervolg de route via de Looienhoek en neem de eerste weg rechts (Akkerweg)
19. Ga bij de kruising met de Oude Tilburgsebaan en Het Hoefke, rechtdoor.
20. Bij schrikhek en straatnaambord 'Het Hoefke', links aanhouden.
21. Stop bij het bruggetje.
Vliegtuigcrash.

Vliegtuigcrash Goirle, Riels Hoefke, 25 mei 1944.

Locatie: vanaf het bruggetje bij 't Riels Hoefke, in Noordelijke richting (richting Riel). Na ca. 500 meter in weiland (voor het water) aan de linkerzijde van het zandpad.

In de nacht van 24 op 25 mei 1944 werd Johannes Oudhuizen, hoofdwachtmeester van de Marechaussee in Goirle, door burgemeester Van Ginneken om ca. 02.30 uur uit zijn bed gebeld. Van Ginneken deelde de hoofdwachtmeester mede dat in zuidwestelijke richting van Goirle een vliegtuig was neergestort. Samen met het hoofd van de Luchtbeschermingsdienst, 'meester' J.G.A. Dirksen, trok hij op onderzoek uit, maar vond het verongelukte toestel niet.

De volgende ochtend om 10.00 uur was de locatie wel bekend en nu in gezelschap van de burgemeester begaf hij zich naar de plek des onheils: een weiland bij het "Riels Hoefke", nabij de Rechte Heide. Zij waren niet de eersten. De Duitse Wehrmacht was reeds ter plaatse en had al een zwaargewonde naar het ziekenhuis afgevoerd. Bij het vliegtuig lagen de lijken van zeven bemanningsleden. De brokstukken van het vliegtuig lagen verspreid in het weiland. Tijdens deze crash waren zes koeien gedood, maar veearts Bogaarts uit Tilburg keurde het vlees af voor consumptie. De schadepost voor landbouwer G.J. Aerts uit Riel bedroeg bijna fl.7000,00.

Wij hebben hier te maken met een crash van een bommenwerper op weg naar Aken. Het toestel was om 22.38 uur opgestegen vanaf de Engelse basis Holme in Spalding Moor. In een luchtgevecht met Hauptmann Heinz Strüning van het I/NJG 1 moest de bommenwerper het onderspit delven en stortte hij neer in de omgeving van het "Riels Hoefke". De sporen van de vliegtuigwielen waren op de grond zichtbaar. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de piloot een noodlanding wilde uitvoeren, die waarschijnlijk succesvol zou zijn verlopen indien het riviertje 'De Donge' het pad van de bommenwerper niet gekruist zou hebben. Deze barricade was funest: het vliegtuig brak in vele stukken.

De identificatie van de bemanningsleden leverde aanvankelijk grote problemen op. Wachtmeester van Oudhuizen maakte in zijn proces-verbaal in 1944 er aldus

melding van: "zeven leden van de bemanning dood, terwijl een lid reeds zwaar gewond door de Duitsers was weggebracht". Op 30 mei 1944 werden zeven personen in Goirle begraven, d.w.z. zeven kisten werden ter aarde besteld, waarvan de inhoud van twee kisten niet geïdentificeerd kon worden. Na de oorlog bleek echter dat het toestel geen acht maar zeven bemanningsleden aan boord heeft gehad. De navigator, K.H. Allaker, was in 1944 als onbekend in twee kisten begraven. De zes slachtoffers rustten nog steeds op de RK begraafplaats in Goirle, te weten:

Peter S. Wade, sergeant-majoor, piloot, 23 jaar

Kenneth H. Allaker, sergeant, navigator, 22 jaar

Malcolm H. Graydon, sergeant-majoor radiotelegrafist, 23 jaar

James Horrocks, sergeant, schutter, 19 jaar

Stanley Patterson, sergeant, bommenrichter, 21 jaar

Roy E.D. Robinson, sergeant, boordwerktuigkundige, 19 jaar

De enige overlevende was **R.J. Head**, sergeant, schutter, die door de Duitsers gevangen werd genomen.

Technische gegevens over het vliegtuig:

Het toestel was van het type Handley Payer Halifax III, serienr. MZ-622 en behoorde tot het 76 Squadron, No. 4 Group Bomber Command. Motto: Resolute. Thuisbasis was Holme on Spalding Moor. Doel van deze missie was het bombarderen van het spoorweg emplacement Aken.

22. Rij terug via Het Hoefke naar het kruispunt met de Oude Tilburgsebaan en de Akkerweg.
23. Sla hier links af, het zandpad op.
24. Vervolg deze weg tot aan de ingang van De Kiek.

Schijnvliegveld Kamerun (De Kiek).

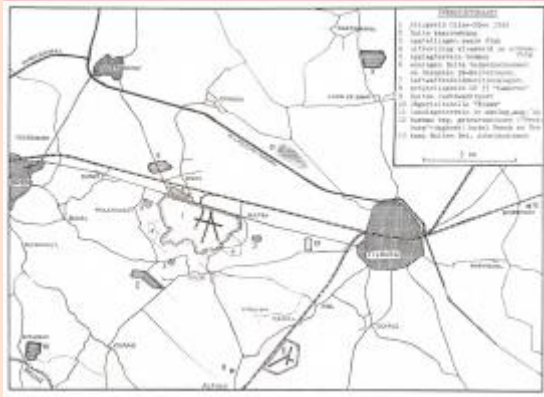
Vliegveld-Kamerun-(De-Kiek)

Vrijwel direct na de bezetting werd door de Duitsers aan de Oude Tilburgsebaan een schijnvliegveld aangelegd dat zij Kamerun noemden. In de volksmond heette het vliegveld de Kiek. Het was een schijnvliegveld, d.w.z. het leek op een echt vliegveld, compleet met landingsbanen, (houten) vliegtuigen, verlichting, gebouwen etc. De houten vliegtuigen werden met

behulp van een lier en rails over de landingsbanen voortbewogen. De Kiek was bedoeld om geallieerde vliegtuigen te misleiden, af te leiden van het echte vliegveld Gilze-Rijen. U moet zich voorstellen dat van grote hoogte het verschil tussen een echt vliegveld en schijnvliegveld niet te zien was. Het schijnvliegveld leek in verschillende opzichten op het vliegveld van Gilze-Rijen: dicht bij een spoorlijn, vlakbij een dorp, in een gebied met bos, afgewisseld met akkers en weiden.

Kaart met vliegveld Gilze-Rijen en omgeving

De geallieerden waren op de hoogte van het bestaan van het schijnvliegveld, maar desondanks ging het toch regelmatig mis. Zo ook op 20 oktober 1943: om ca. 2 uur in de namiddag werd luchtalarm gegeven. Vanuit het westen werd een grote groep geallieerde vliegtuigen waargenomen. Het weer is bewolkt en de vliegtuigen zijn amper te zien. Enkele minuten later volgde een formatie van ca. 20 Amerikaanse bommenwerpers welke onder vuur worden genomen door het afweergeschut op Gilze-Rijen. Dan laten alle vliegtuigen gelijktijdig hun bommenlast vallen. Volgens een geallieerd bericht hebben de bommen met succes het

vliegveld Gilze-Rijen bereikt. Helaas, de bommen zijn niet op het vliegveld Gilze-Rijen gevallen maar in en rond het gehucht Brakel bij Riel. De ravage is erg groot: zes boerderijen werden geheel vernietigd, twee boerderijen zwaar beschadigd en 18 woningen kregen glas- en dakschade. Twee inwoners werden bij dit bombardement gedood:

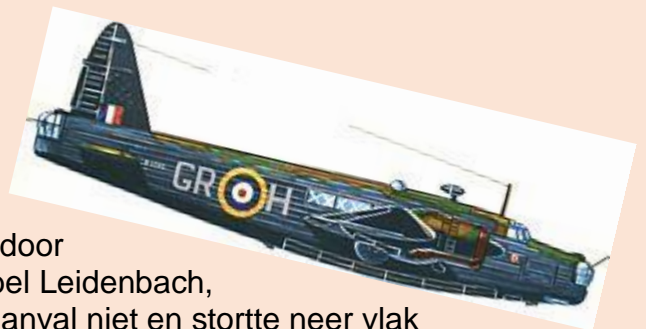
- Joanna Maria Bekkers-Aerts, 47 jaar oud en
- Maria Cornelia Schellekens-van Gorp, 68 jaar.

Twee dagen later werd onder de puinhopen het lichaam gevonden van Johanna Maria Jeanson-Spakens, 47 jaar oud. Zij was afkomstig uit Tilburg.

25. Bij de ingang van De Kiek:
Tijdens de oorlog vinden hier nog 2 incidenten plaats:
a. Een vliegtuigcrash:

Op **7 september 1942** stortte om 04.50 uur een Wellington III-bommenwerper van het 75 Squadron neer bij het Duitse schijnvliegveld De Kiek.

Het 75 squadron behoorde tot de Nieuw-Zeelandse Luchtmacht. De Wellington X 3867, gevlogen door piloot F/Sgt William Ronald Parkes was op de terugweg van een aanval op Duisburg, toen het toestel werd onderschept door een Duitse nachtjager, een Messerschmitt 110 F-4 van II/NJG 1, bemand door Hauptman Walter Ehle, piloot, en Oberfeldwebel Leidenbach, radiotelegrafist. De Wellington overleefde de aanval niet en stortte neer vlak naast de spoorlijn van het Bels Lijntje. De brokstukken lagen verspreid over een gebied tussen de spoorweg en de Oude Tilburgse Baan. Ook ten westen van de spoorlijn kwamen stukken van het vliegtuig en delen van lichamen terecht: het toestel is waarschijnlijk in de lucht uit elkaar gespat. De gehele vijfkoppige bemanning kwam hierbij om. Behalve de piloot waren dat radiotelegrafist Sgt George Herbert Rose (30); waarnemer/boordschutter Sgt Henry Varley Gibb Crawford (28); boordschutter F/Sgt Alpheus Leslie Groves (30) en boordschutter F/Sgt Eric Glover Wilson (27). Ze liggen in een collectief graf op de Algemene Begraafplaats aan de Gilzerbaan te Tilburg, graf A 27-28.

- b. Een schietincident met dodelijke afloop:

Johannes Martinus van Beek Op 22 april 1944 werd Johannes door een Duitse schildwacht bij het schijnvliegveld tussen Riel en Alphen doodgeschoten. Hij reed in verboden gebied en zou een stopteken genegeerd hebben. Johannes was ongehuwd, 29 jaar en afkomstig uit Oirschot.

26. Vervolg de Oude Tilburgsebaan (asfaltweg). De weg gaat na de bocht naar links over in Looneind.
27. Stop bij Looneind 3D (links), Looneind 2 en Looneind 1 (rechts van de weg).

Tijdens en kort na de Tweede Wereldoorlog werden er op woonhuizen gevelstenen geplaatst om bescherming te vragen tegen oorlogsgeweld of uit dankbaarheid voor de genoten bescherming van Maria tijdens de oorlog.

Deze gevelstenen worden ook wel "Beschermtiegels" genoemd en hebben vaak een beeltenis van de Heilige Maria of de Heilige Christoffel.

Sommige huizen hebben een Mariabeeldje ingemetseld in een nis.

Tekst op deze beschermtegel:

O.L. VROUW VAN ALTIJDDURENDE BIJSTAND BESCHERM ONS GEZIN

28. Einde van de weg Links af. (Schellenweg)
29. Bij de kruising met Boslust en Goorstraat, rechtdoor de Goorstraat volgen. (zandweg)
Deze zandweg is ca. 4 kilometer lang. Het merendeel is goed te bereiden, maar afhankelijk van de weersomstandigheden moet je soms een stukje lopen.
30. Volg deze zandweg tot aan het Klooster Nieuwkerk:

Klooster Nieuwkerk:

Tijdens WO 2 gebeurde hier o.a. het volgende:

Het klooster op Nieuwkerk werd bewoond door de paters Missionarissen van de H. Familie. Dit klooster was in de oorlogsjaren een toevluchtsoord voor mensen die in nood verkeerden. Hoewel het klooster direct aan de Belgische grens ligt, was het geen vast onderdeel van een bestaande ontsnappingslijn. Vooral ontsnapte Franse krijgsgevangenen vonden in het klooster en de daarbij behorende boerderij een tijdelijk onderkomen. Zij vonden het klooster op goed geluk of

aan de hand van een situatieschets. In de spreekkamer kregen zij van de paters verdere uitleg over de route. Hier moesten zij de getekende route uit hun hoofd leren omdat de paters geen risico wilden lopen. De telefoondraden naar België volgden gingen zij bij het gehucht Aerle over de grens. Tijdens de weken van de beschietingen, die in oktober 1944 voorafgingen aan de bevrijding, liep het klooster zware schade op.

31. Vervolg de zandweg ca. 250 meter tot aan de kruising met links een verharde weg en sla hier links af.
32. Neem na enkele honderden meters links het schelpenfietspad.
33. Ca. 50 meter voorbij een bank en een gele afvalbak, zie je links van het pad een kuil/krater. Dit is de inslag van een V1.
34. Volg de Nieuwkerksedijk tot aan de kruising met de Spoorbaan en Parallelweg:

In de vroege ochtend van 26 oktober 1944, daags voor de bevrijding van Goirle, gingen twee pelotons van het 2^e Royal Kings Rifle Corps vanaf de Poppelseweg op verkenning richting Goirle. Een van de twee pelotons, onder leiding van commandant John Lowther, nam de weg in de richting van de Zandschelstraat. Ergens op deze weg zijn ze een zandweg ingeslagen die leidde naar een fabriek, waarschijnlijk het voormalige De Wijs. Daar werden ze van nabij onder vuur genomen waardoor de commandant aan zijn been werd gewond. Hij sprong voor zijn veiligheid in een sloot en trapte daarbij op een Schuhmine. Sergeant Birch schoot zijn commandant te hulp, maar werd zelf dodelijk getroffen door vijandelijk

Toen een groepje meisjes uit het Wildeind bezig was het graf van Sergeant Birch bij de Nieuwkerksedijk te versieren met bloemen en linten, passeerde juist Frits van Puijenbroek. Hij haalde fotograaf J. van Boxtel er bij om het beeld vast te leggen en een foto op te kunnen sturen naar de ouders van Sergeant Birch.

mitrailleurvuur. Ook enkele anderen raakten gewond. Door snel een rookgordijn te leggen konden de gewonden worden afgevoerd. Alleen Sergeant Birch bleef dood achter. Zijn noodgraf heeft hier in de directe omgeving, op de hoek Nieuwkerksedijk/Spoorbaan gelegen. Op het moment, dat een groep meisjes uit het Wildeind het graf van sergeant Birch met bloemen en linten versierden, passeerde Frits van Puijenbroek. Hij haalde fotograaf Jan van Boxtel er bij om een foto te maken. Deze foto werd later opgestuurd naar de ouders van Sergeant Birch. Na de bevrijding is hij herbegraven op het War Cemetery in Bergen op Zoom.

35. Volg de Nieuwkerksedijk verder tot het einde (kruispunt met Wittendijk en Wethouder de Brouwerstraat)
36. Sla rechts af en volg de Wethouder de Brouwerstraat.
37. Ga bij het Wiltpleintje recht door, en ga via de Dr. Ariensstraat naar de St. Jansstraat (vanaf deze zijde alleen toegankelijk voor fietsers).
38. Volg de St. Jansstraat (neem bij de bocht het fietspad naar links) tot aan de ingang van de begraafplaats.
39. Ga de begraafplaats op en neem bij de ingang het pad naar rechts. Je komt dan uit bij de graven van de geallieerde militairen.

Hier eindigt deze fietstocht.